

הסורים הרגו טראקטוריסט ישראלי, שעי בד אדמה ריבונית ישראלית. הישראלים הרגו טראקטוריסט סורי, שעבד במפעל ההטייה על אדמה ריבונית סורית. קורא נאור יכול היה להעלות על דעתו כי יש קשר בין שני המיקרים, וכי זוהי שיטה של תגובה מקומית מחושבת. אבל האזרח, שאינו רגיל להתעמק ב-קריאת ידיעות, קיבל רושם אחר לגמרי. הוא קרא כי גם במיקרה השני היו הי סורים התוקפים, וכי הטראקטוריסט הסורי נפגע „בלי משים“, כאשר טאנק ישראלי ירה מתוך הגנה עצמית בעמדותיהם. „ועקי הירד“. שאלה רבה היא מה הטעם בהודעות מסוג זה, שאינן מכוונות ביותר. יתכן כי הודעה פשוטה על המצב העובדתי היתה מועילה ומכובדת יותר. אך חשובה יותר תוצאה אחרת. עלידי יצירת הרושם כי למטבע יש רק צד אחד, וכי הסורים הם התוקפים ולא הרף מתוך רשעות ורעות-רוח, נוצרת תמונה מסולפת לגמרי של המציאות. כך מתחמם לא רק הגבול — אלא מתחממת גם דעת-הקהל הישראלית, שאינה בקיאה בעובדות.

חימום כזה הוא מסוכן בחברה דמוקרטית, העומדת בפני הכרעות גורליות. כי הכרעות אלה, על מלחמה ושלום, חייבות להתקבל בדיעה צלולה, עלידי ציבור הי יודע את העובדות לאשורן. ציבור מחומם אינו מסוגל לכך. הוא מסוגל רק לצעוק היד.

יחסים מרחביים

רק זנהיג אחד

סוף-סוף ניתן גם לויד בן-גוריון ל-דבר. שלושה שבועות אחרי ההצהרה הי מהפכנית של אליהב בורגיבה, שבועיים אחרי ההצהרה של פאר גימאל (ראה הנידון), נשאל עלידי העתונאי הגרמני האנס אולריך קמפסקי על ענייני השלום והמלחמה.

הכריז דויד בן-גוריון: „נאצר הוא הי פוליטיקאי היחיד בעולם הערבי בעל שי עור-הקומה ומעמד-המנהיגות הדרושים כדי לנהל עימנו משאומתן“.

כך מחק, במתידי אחת, את כל המדיי נאים שהביעו לאחרונה את המיכתם ב-רעיון השלום, תוך סיכון חייהם, והעלה על נס את המדינאי הנחשב, בעיניו, ל-אוייב השלום.

שלום תוך שעתיים. המנהיג הי קשיש לא הסתפק בכך.

„אבל נאצר אינו רוצה בשלום“, סיפר „בעבר הבאתי את האמריקאים פעמיים לכן שיגששו אצלו. פעם קיבלתי דחיה ברורה. בפעם השניה ביקשתי למסור ל-נאצר שאני מוכן לבוא לקאהיר, אלא שי אני חושש שאייאפשר לערוב שם לבטחוני. לאחר מכן מסר לי המתווך כי נאצר אמר לו שהוא יודע שיש סכנה לבטחונו בירושלים. הוא גם יודע שיכול היה ל-השיג הסכם עם בן-גוריון“.

הוסיף בן-גוריון: „איני יודע בעצמי באיזו מידה זה היה רציני“.

מי רציני? יותר קל לדעת, לאור סיפורים אלה, שבן-גוריון עצמו אינו רציני. כי גישה כזאת לבעיות שלום ישראל-ערב אינה נאיבית בלבד.

גם תינוק דבית-רבן מבין כי השלום יכול להיות מושג רק באמצע ממושה, אחרי מאות מגעים סודיים — וכי פגישה פנים-אל-פנים אינה יכולה להיות אלא הי שיא הסופי של המערכה. הדיעה כי פגישה דו-פעמית בין אויבים שבועיים יכולה ל-בוא במקום מדיניות — היא בריחה. יתכן מאד שנאצר אכן התייחס אליה כאל כוזאת. אין זו הפעם הראשונה שבן-גוריון מש-מיע סיפורים מסוג זה. המכנה המשותף: הוא משמיט תמיד את כל הפרטים, הי יכולים לתת משמעות כלשהי לסיפור: מתי היתה היוזמה, מי היה המתווך, מה היה הרקע, קשה להניח, למשל, שהיה טעם ביוזמה כזאת שבוע אחרי העסקה הבישי, או למחרת ההתקפה על עזה.

הגנרי לא ידע. עד כמה חשובים דחא הפרטים, מסתבר מהמשך הסיפור: אבל כאשר ביקשתי ברצינות מן הי מראשל טיטו שיתווך בינינו, דחה טיטו (המשך בעמוד 11)

מי פילל? מי מילל? השופט גינה את רפאל-מילאך ושמו-

שהוא ניהל. אין הוכחות מספיקות שבדיווח זה הביא שפיגל לידיעת מר רפאל את כל פרטי התנודות שחלו בכל השלבים השונים של המשא ומתן לגבי סכום השלמונים; אך דבר אחד נראה ודאי, שעל סכום של 50,000—60,000 ל"י, שסמוך ליום מעצרו היה שפיגל בטוח שיקבלו משותפיו לעברה (40 אלף ל"י מתוך סכום זה נתפסו עלידי המטטרה ביום מעצרו) הודיע למר רפאל.

● ביום 9.12.62 קיבל מר יצחק רפאל מידי שפיגל שיק על-סך של 10,000 ל"י. אח השיק הזה משך שפיגל מחשבונו הפרטי בבנק, כאשר לא היה בו כיסוי מלא לסכום הזה. מר רפאל פדה את השיק למחרת היום (יום 10.12.62). כסף השיק הזה נתקבל על-ידי שפיגל מאדם שזהותו לא נתגלתה ל-ועדה. הנסיבות האופפות את העיסקה של השיק הזה — עצם נתינתו, זמן נתינתו, סכר מו, מקורו, ואופן החזרתו, מצביעות שמר רפאל היה בטוד העניין.

● סגן שרי-הבריאות ידע ונתן אישור ל-כך שמטעם הנהלת משרד הבריאות יימסר הטיפול המשפטי הכרוך בהקמת בית החיר לים בתל-גיבורים לידי עו"ד פרטי, שהיה יודע לכל כשותפו של שפיגל, ושהחזיקו ב-יחד משרד משותף עד ליום בו עבר שפיגל

יהודה שפיגל; האיש שדיבר

ופס אכזר וחסר-התחשבות עשה הי שבוע דבר גורא. הוא מסר לראש הי ממשלה מיסמך העוסק כולו ברמאויות, ב-שוחד, בשחיתות בצמרת, והוא צירף מסקנות שהשחירו ברבים את פניו של בחירי-העם, סגן-שר בישראל. בקשיחות-ליבו אילץ את סגן-השר להתפטר.

הממשלה קיבלה את מסקנות השופט ב-צער; מפלגתו של סגן-השר הכריזה שהיא „מחוקת את ידיו“ של החבר החשוב; השר הממונה עליו הביע את בטחונו שהוא י-ליח להוכיח את צידקתו והאמת תצא לעיני כל, „ועוד תשוב במהרה לשרת את העם והמדינה“; ראש הממשלה מסר הודעה רש-מית, בה הביע את התקווה כי „אכן יוכיח סגן-השר את צידקתו“.

ואילו סגן-השר עצמו ועק לשמים כי נע-שה לו עוול. כי השופט לא נהג כשורה. כי יש לפסול את מסקנות השופט. כי יש למ-נות ועדת-חקירה של שלושה שופטים, שי תוכיח כי הוא היה בסדר ורק השופט טעה. לא היה חסר הרכה, כדי שכל הכבודה הי זאת תתבע להעמיד לדין את השופט על כי העז להוציא מסקנות כאלה.

★ ★ ★

הוקעה מוחלטת

בה קרה? דבר פשוט, וצפוי לחלוטין: הנשיא התורן של בית-המשפט המחוזי בירושלים, השופט משה גולן, הגיש לראש-הממשלה את תוצאות חקירתו בפרשת הי שוחד, בה הורשע סגן המנכ"ל של משרד הבריאות, יהודה שפיגל. הוא עשה זאת ב-תוקף כתב-המינוי שנתן לו ראש-הממשלה לפני חמישה חודשים, לשמש ועדת-חקירה משפטית, אשר תחקור אם עוד מישהו מ-צמרת משרד הבריאות היה מעורב בפרשת השוחד המבאיישה.

השופט קיים 53 ישיבות, שמע את שפיגל עצמו, את ראשי המפד"ל, את יתר המואשי מים במשפט השוחד, אנשי מטטרה ועתונאים. 500- העמודים של פרטיכל החקירה הצטיירה תמונה שלמה של הפרשה, מן הי רגע בו הודיע המנהנס התל-אביבי מיכה פרי למטטרה תל-אביבי, כי מבקשים ממנו שוחד עבור ביצוע עבודות בית-החולים החדש ב-תל-גיבורים. מסקנות השופט:

„על השאלה שהועמדה בפני ועדת-החקירה — האם היה פגם במעשיהם ובהתנהגותם של אנשים במשרד הבריאות מלבד יהודה שפיגל בקשר (לפרשת השוחד), התשובה היא, למרבה הצער, חיובית.“

„במי? בסגן שר הבריאות מר יצחק רפאל.“

לוי אשכול ויצחק רפאל: קנוניה של ניסוח

לעבוד במשרד הבריאות, וזאת בלי שאיש מהיועצים המשפטיים העובדים בלשכה המשפטית של משרד הבריאות ידע על כך אותו זמן, ובלי שברר תחילה אם יש אפשרות להשתמש בשרותיו של הייעוץ המשפטי הי ממשלתי או שראוי לפנות לעורך-הדין הי פרטי האמור.

● סגן שרי-הבריאות העלים ממשרד הי העבודה וממע"ץ את כחנת הנהלת משרד הבריאות להקים את בנין בית-החולים בתל-גיבורים, מחוץ למסגרת מע"ץ, עלידי גור-מים פרטיים.

ק. בסך-הכל: הוקעה מוחלטת, לכל אורך הי

מה עשתה ממשלת ישראל, ברנע שהונחו לפני תוצאות החקירה? תחילה דחה ראש הממשלה את פירוטו של שלושה ימים, עד אשר יטכס עצה עם שותפיו הרתיים כיצד לבלוע את הגלולה המרה. רק לאחר שהושג הסכם, נמסרו הכסקנות לפירסום, יחד עם ההודעה על התפטרותו של רפאל מתפקידו כסגן-שר. היה זה פירסום שכוון כולו ל-

השופט ניגש למנות את מידת הפגם:

● בזאת שבהסמיכו את שפיגל לנהל ר-לסיים את המשא ומתן עם המרכז לתיכנון ופיתוח בע"מ, בנוגע למסירת העבודות הי כרוכות בהשגחה, תיכנון ופיקוח בשכר על הקמת בית-החולים בתל-גיבורים, העתיד להיות מוקם עלידי משרד הבריאות ועיריות חולון ובתי-ים, ידע שבמשא ומתן זה יעלה שפיגל בפני הצד השני עצמו ניהל את המשא וה-מתן את עניין התרומה, מעשה שהוכרז על-ידי בית-המשפט על כל ערכאותיו כעברה על החוק לתיקון דיני עונשין (עברות שוחד) תשי"ב—1952.

● באחת הישיבות סוכם ביניהם שהסכי פים שיגיעו לידי שפיגל במשא ומתן שניהל כאמור, ויקדשו 50 אחוז למוסד הרב קוק, שמר רפאל מכהן בו כיו"ר הנהלה, ו-50 אחוז ליישיבה בני יהודה שעל שם הרב מימון ז"ל, ששפיגל מכהן כיו"ר שלה.

● שפיגל דיווח לסגן שר הבריאות מוזן לוזן על ההתקדמות במשאומתן האמור